

CLASSIS GRONINGEN
VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN
IN NEDERLAND

Scriba: Ds. W. MOENE, TEN BOER

GRONINGEN, 25 februari 1960

*Aan de kerkeraden van de Gereformeerde kerken
in de Classis Groningen.*

Met het oog op een eventueel door U te voeren gesprek met onze vrijgemaakte broeders, willen wij U in kennis stellen van enige uitspraken, die door onze vergadering van 25-2-'60 zijn gedaan in verband met de schorsingen van 1944.

Allereerst vestigen wij nog eens uw aandacht op het U gezonden historisch overzicht.

De scheuring bleek onvermijdelijk en geschiedde niet om redenen gelegen in de besluiten van onze classis maar in die van de Generale Synode 1942/1943.

In de tweede plaats willen wij U wijzen op de problemen die hier achter liggen. Deze hebben betrekking op het wezen van het kerkverband en het al of niet noodzakelijke van leeuitspraken om duidelijk de confessionele ruimte voor de discussies aan te wijzen. (De grenzen van onze kerk).

Tenslotte noemen we nog de belangrijke vraag naar de oecumeniciteit en „pluriformiteit” der kerk, waarvoor wij U herinneren aan het belangrijke rapport dat uitgebracht is aan de Synode van Utrecht '59.

Wat de schorsingen van de Classis in september 1944 betreft, dient duidelijk te zijn dat de oude K.O. geen ordemaatregel kende, waardoor iemand tijdelijk van het waarnemen van zijn ambt ontheven kon worden, zoals wij dit nu wel hebben in art. 112.

Wat nu speciaal de in art. 80 (oude K.O.) genoemde zonde van openbare scheurmaking betreft, is duidelijk, dat deze zonde vandaag niemand voor de wereld eerloos maakt. Men moet de vermelding

van deze zonde in het gezelschap der andere zien in het raam van die tijd. In onze eigen tijd zijn deze artikelen steeds gehanteerd als een predikant moest worden afgezet zonder dat de daar bij wijze van voorbeeld genoemde zonden in alle opzichten op hem van toepassing waren. Afwijking van de leer b.v. viel onder valse leer, verbreken van het kerkverband onder scheurmaking.

Onze vrijgemaakte broeders voelden dit in 1926 ook niet als bezwaar. Toen de schorsing hen echter trof, hebben zij de woorden van art. 80 (oude K.O.) met hun volle inhoud geladen en dan zal ieder toegeven dat ze veel te zwaar zijn.

Wij hebben hierin gehandeld als met censuur over kerkleden. Heeft iemand ruzie met zijn vrienden en er is nog geen verzoening, dan wordt hij voorlopig tijdelijk van het Avondmaal afgehouden op grond van het zesde gebod.

Zegt de Schrift niet: wie zijn broeder haat is een doodslager? De van het Avondmaal afgehoudene is in juridische zin echter geen moordenaar.

Intussen heeft o.a. deze zaak ons de ogen er voor geopend, dat er een nieuwe K.O. moest komen.

Deze schorsingen liggen voor ons besef op een ander niveau dan ons telkens ten onrechte verweten is. Voor ons is de kern van de zaak geweest, dat de Classis de plicht had iemand, die als ambtsdrager de eenheid van de Geref. kerk in gevaar bracht, tijdelijk buiten zijn ambt te stellen om hem niet langer als kerkeraadslid de gelegenheid te laten tot scheurmaking (= verbreken van de eenheid der Geref. kerk).

De schorsing van de predikanten Van Dijk en Keizer was ten volle verantwoord. Toch zullen wij bereid zijn ook met hen het gesprek te beginnen ter hereniging, omdat naar het oordeel der liefde ook deze broeders te houden zijn voor mannen die bedoeld hebben reformatie te bewerken.

Van de schorsingen der andere ambtsdragers kunnen wij niet verklaren dat zij ten volle verantwoord waren. Zeker, deze schorsingen waren volgens de notulen duidelijk bedoeld als voorlopige, maar dit heeft men niet in de officiële mededeling opgenomen. Men heeft ook nagelaten mee te delen, dat dit geschied was om tijd te hebben voor een gesprek. Dit was een ernstig verzuim.

Er waren ouderlingen van wie in de kerkeraad van Groningen reeds eerder verklaard was, dat zij schorsingswaardig waren, maar toen alles werd saamgetrokken op de weigering om de daad van Ds. van Dijk af te keuren, had de kerkeraad een minder duidelijke breuklijn getrokken.

Toen deze aangelegenheid door Hoogkerk op de classis kwam en uitgesproken werd, dat de weigering om het optreden van Ds. van Dijk en Ds. Keizer af te keuren een chismatieke daad was, heeft men te weinig rekening gehouden met het feit, dat door een schorsing ook broeders getroffen konden worden, die geen scheuring wilden. Daarom had men al de betrokkenen gelegenheid moeten geven om gehoord te worden. Wij betreuren dit als een fout van de classis. Hoezeer op dit moment een massale uittreding uit het kerkverband dreigde, men had toch niet mogen schorsen op deze wijze.

Intussen betekent dit allerminst dat wij de afscheidingsdaad van de geschorsten kunnen goedkeuren. Zij hadden evenals één hunner deed, een beroep behoren te doen op de Part. Synode.

Tenslotte zij U meegedeeld, dat de Classis besloot deze brief ook te zenden aan de Particuliere en Generale Synode, omdat vroegere Synodes zich eveneens met deze schorsingen hebben moeten bezig houden.

Ook wordt een afschrift van deze brief, voorzover mogelijk, toegezonden aan hen die destijds door onze Classis geschorst werden.

Namens de Classis Groningen van de
Gereformeerde Kerken in Nederland,
Ds. W. Moene, scriba.